

Csiki Varga Tamás¹

Cél az 5%? A NATO védelmi kiadásai a hágai csúcstalálkozó napirendjén

A beiktatás után Donald Trump és az új amerikai adminisztráció tagjai egyértelműen közölték európai szövetségeseikkel: a tranzakcionalizmus kora visszatért, az Egyesült Államoknak „kiszervezett” európai védelem nem fenntartható. Ennek szellemében nagyobb ráfordítást, a védelmi kiadások dinamikus növelését várják a NATO-tagállamoktól – egészen a nemzeti össztermék (GDP) 5%-os szintjéig. Miközben az év elején az ilyen arányú kötelezettségvállalás még valószínűtlennek tűnt, a 2025. június 24–26-i hágai NATO-csúcstalálkozóhoz közelítve Mark Rutte NATO-főtitkár és több európai tagállam vezetője is átvette e célkitűzés támogatását, miközben az Európai Bizottság ReArm Europe 2030 programja is a védelemre fordítandó erőforrások növelését igyekszik elősegíteni. Mivel a vita a védelmi kiadások szükséges növeléséről nem egy Donald Trumphoz köthető politikai-gazdasági kérdés, hanem az európai védelmi képességek legalapvetőbb elemeit érintő, szükségszerű szembesülés azzal, hogy harminc év „békeosztalék” után a kontinens katonailag sebezhető, azt tekintjük át, hogy milyen kényszerek és lehetőségek kapcsolódnak e célkitűzéshez, és mit jelenthet a gyakorlatban a GDP 5%-át kitevő védelmi kiadási szint.

Kulcsszavak: NATO, Hága, csúcstalálkozó, Trump, védelmi kiadás, stratégia, Európa

Aiming at 5%? NATO's Defence Spending on the Agenda of the Hague Summit

After his inauguration, Donald Trump and the members of the new U.S. administration clearly communicated to their European allies: the era of transactionalism has returned, and European defence 'outsourced' to the United States is unsustainable. In this spirit, they expect greater spending and a dynamic increase in defence spending from NATO member states – up to 5% of gross national product (GDP). While a commitment of this proportion seemed unlikely at the beginning of the year, approaching the NATO summit in the Hague on 24–26 June 2025, NATO Secretary General Mark Rutte and the leaders of several European member states have taken up the support of this objective, while the European Commission's ReArm Europe 2030 programme is also trying to promote an increase in resources for defence. Since the debate on the necessary increase in defence spending is not a political-economic issue related to Donald Trump, but a necessary confrontation with the fact that after thirty years of enjoying the 'peace dividend' that has affected the most fundamental elements of European defence capabilities, the continent is militarily vulnerable. This paper reviews the constraints and opportunities associated with the 5% objective and what such defence spending level could mean in practice.

Keywords: NATO, Hague, summit, Trump, defence spending, strategy, Europe

¹ Csiki Varga Tamás az NKE EJK John Lukacs Intézet tudományos főmunkatársa. E-mail: csiki.tamas@uni-nke.hu

A stratégiai kontextus

Európa államai három évtizede élvezik a békét és a viszonylagos stabilitást a kontinensen, ami miatt megtehették, hogy alacsony szinten tartsák védelmi kiadásukat, csökkentseik fegyveres erők képességeit, és leépítsék védelmi iparukat. Oroszország katonai agressziója Ukrajnával szemben sokakat már 2014-ben arra készítetett, hogy újraértékeljék a kockázatokat Európa számára, amit a világrend átalakulása, a nagyhatalmak fokozódó geopolitikai versengése is indokolt a 2010-es évek második felében. Ezzel egy időben Európa szomszédságában is egyre inkább terjedt az instabilitás: a nyugati beavatkozások, az arab tavasz és a regionális hatalmak versengése nyomán Közép-Ázsiától (Afganisztán) a Közel-Keleten (Irak, Szíria, Libanon, Jemen) és Észak-Afrikán (Líbia) át a Száhel-övezetig (Mali, Niger, Csád) törékeny és bukott államok sora okoz különböző kihívásokat és fenyegetéseket. Nem véletlen, hogy a NATO newporti csúcstalálkozásán a szövetség tagállamai politikai kötelezettséget vállaltak arra, hogy a következő évtizedben növelni fogják védelmi kiadásukat.²

Oroszország 2022-es teljes körű inváziója Ukrajnával szemben stratégiai fordulópontot jelentett Európa biztonsága szempontjából. Rávilágított arra, hogy Moszkva nem megbízható partner, hanem ellenérdekelte stratégiai kihívó, aki katonai erővel is érvényt szerezne érdekeinek, és nem katonai eszközökkel igyekszik a NATO és az Európai Unió politikai egységét aláásni. Az Európába visszatérő háború tapasztalatai rámutattak arra is, hogy egy elhúzódó, magas intenzitású konfliktus katonai forrásigényét haditechnikai eszközökben, hadianyagokban és hadiipari gyártási kapacitásban az európai államok nem tudnák biztosítani, és különösen nem tudnák hosszú ideig fenntartani.³

Mindez egyre nagyobb belső nyomást helyez a politikai-katonai vezetőkre, hogy állítsák helyre országaik hiteles önvédelmi képességét, amihez több, stratégiai szintű akadályt kellene legyőzni. Pusztán áttekintő jelleggel ezek a következők: számos országban a gazdasági növekedés minimális, de van, ahol stagnálás vagy recesszió van évek óta, így kevés az elérhető „többletforrás”; további forrásokat lehetne előteremteni hitelfelvétellel, de sok ország már most is vészesen el van adósodva, a további hitelfelvétel törlesztése a jövő generációk lehetőségeit éli fel, ezért általában érdemes lenne elkerülni; a megszo-kott költségvetési megoszlásban a védelmi kiadások régóta alulreprezentáltak – ennek növelése például a szociális kiadások rovására történhetne meg, ami társadalmilag, politikailag nagyon érzékeny kérdés. Emellett az európai védelmi ipar strukturális problémái továbbra is fennállnak,⁴ így ha elő is teremtik a szükséges forrásokat, csak többéves

² Csiki Tamás – Tólas Péter – Varga Gergely (2014): *A NATO walesi csúcstalálkozásának napirendje és értékelése. Nemzet és Biztonság*, 7(4), 112–128.

³ Egy 2021-ben készített értékelés alapján még a jól felszereltnek gondolt brit szárazföldi erők is kifogytak volna a tüzérségi lőszerkekből egy hét intenzív harc nyomán; a német haderő pedig talán két napig bírná fegyverrel, lőszerrel és ellátmánnyal. Grylls, George: *British Army's Ammunition Would Last for Only a Week of War, Says Royal United Services Institute*. [online], 2022. 12. 02. Forrás: The Times [2025. 05. 24.]; Colchester, Max – Luhnnow, David – Pancevski, Bojan: *Alarm Grows Over Weakened Militaries and Empty Arsenals in Europe*. [online], 2023. 12. 11. Forrás: The Wall Street Journal [2025. 05. 24.].

⁴ Csiki Varga, Tamás (2024): *Reinforcing European Defense Industry for Times of Great Power Conflicts*. In Zombory, Katarzyna – Szilágyi, János Ede (szerk.): *Shielding Europe with the Common Security and Defence Policy. Studies of the Central European Professors' Network*. Miskolc–Budapest: Central European Academic Publishing, 73–108.

távlatban bővíthetők az európai gyártási kapacitások, miközben az európai védelmi ipari bázis nemzetállami szereplők között fragmentált, számos fejlett fegyverrendszer technológiájával nem rendelkezik Európa, így az Egyesült Államoktól egyszerűbb lenne a beszerzés stb.

Ebben a helyzetben egy már ismert külső stressztényező is újból megjelent az európai stratégiai diskurzusban: a NATO-n belüli tehermegosztás, az Európának nyújtott amerikai védelmi garanciák költsége és a nagyobb európai felelősség- és tehervállalás áll annak a politikai üzenetnek a középpontjában, amelyet Donald Trump az elmúlt hónapokban többször is újra megfogalmazott szövetségeseinek. Ezt nem tekinthetjük váratlan fordulatnak, hiszen egyrészt első elnökségi ciklusában ugyanezt képviselte, másrészt a hosszú távú amerikai stratégia 2012 óta már formálisan is az Ázsia felé fordulás, aminek következtében természetes, hogy az európai elrettentés és védelem kisebb szerepet kap.

Az újjáéledő vita a védelmi kiadások szükséges növeléséről tehát nem egy Donald Trumphoz köthető politikai-gazdasági kérdés, hanem az európai védelmi képességek legalapvetőbb elemeit érintő szükségszerű szembesülés azzal, hogy harminc év „békeosztalék” után a kontinens katonailag sebezhető – a NATO működőképessége pedig az amerikai nukleáris és hagyományos védelmi garanciák nélkül az orosz–ukrán háború lehetséges lezárása után tovább fegyverkező Oroszországgal szemben is az lesz.

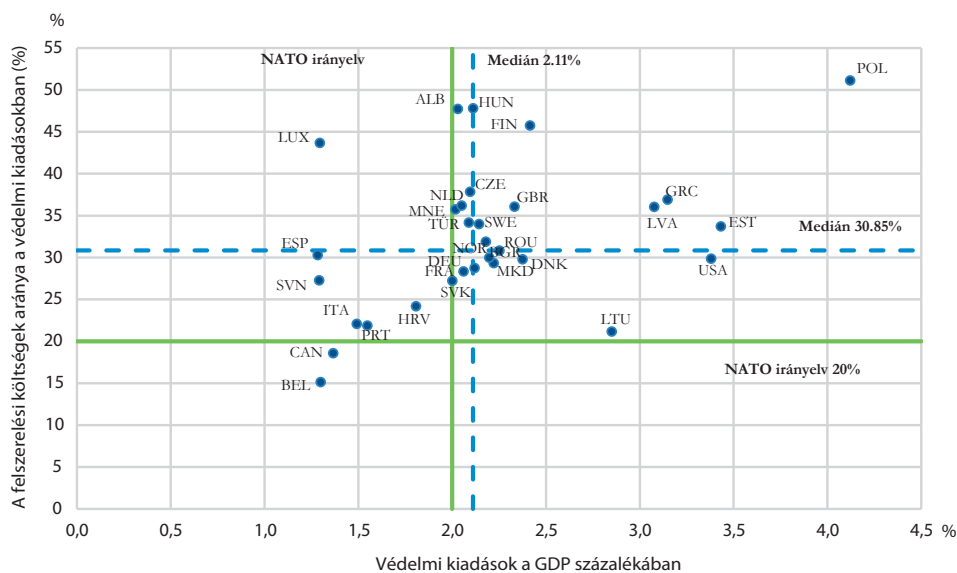
A NATO 2%-os célkitűzése

A hidegháború vége után beköszöntött viszonylagos stabilitás és béke hatására a NATO-tagállamok csak 2006-ban rögzítették közös elvárásuként, hogy a nemzeti össztermék 2%-át védelmi célokra fordítják – aminek elsődleges eredménye a nemzeti katonai képességek megerősítése, amire a NATO kollektív védelme vagy válságkezelő tevékenysége támaszkodhat (hiszen önálló „NATO-haderőről” nem beszélhetünk, csak a tagállamok közös fellépéséről). Ennek a vállalásnak a megújítását az egyébként csökkenő pályán mozgó és a 2008–2009-es gazdasági válság hatására nagyon jelentős elvonásokkal terhelt védelmi költségvetések is szükségessé tették volna – de végül a Krím illegális orosz annexiója és a Donbasz destabilizálása adta meg azt a lökést, ami megteremtette a kellő politikai támogatást. A newporti csúcson tett politikai kötelezettségvállalás (*Defense Pledge*) egyik eleme az volt, hogy 2024-ig a GDP 2%-a irányában növelni fogják a védelmi költségvetéseket; a másik pedig az, hogy a katonai kiadásokon belül 20%-ot modernizációs és beszerzési célokra fognak fordítani.⁵

Ehhez képest lehetett mérleget készíteni tíz évvel később, a 2024-es washingtoni csúcstalálkozó alkalmából a tényleges teljesítésről. A NATO becslése szerint 2024-ben a 32-ből 24 tagállam teljesítette a 2%-os, 30 ország pedig a 20%-os elvárást (1. ábra).⁶

⁵ Az európai védelmi kiadási trendekről lásd: Csikó Varga Tamás et al. (2024): *Az észak-amerikai és európai regionális védelmi kiadások elemzése – Trendek és tanulságok. SVKI Elemzések*, (17), 9–13.

⁶ *Defence Expenditure of NATO Countries, 2014–2024*. [online], 2024. 06. 12. Forrás: NATO [2025. 05. 24.], 3–5.

1. ábra: A NATO-tagállamok teljesítménye a védelmi kiadások terén a közös irányelvekhez képest 2024-ben (a NATO becslése alapján)

Forrás: Defence Expenditure of NATO Countries, 2014–2024 2024: 3

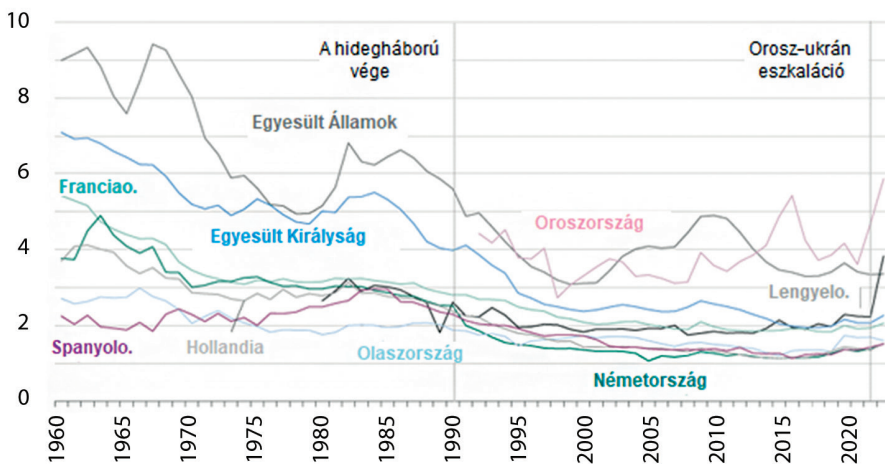
A megemelt védelmi költségvetés mértékét és értékét az árnyalja, hogy mindez még csak az elmúlt évtizedek békeosztalékának a fokozatos visszapótlását jelenti, amit a védelmi képességek fenntartása és fejlesztése helyett szociális és egyéb kiadásokra fordíthattak az országok. Ha azonban a 2%-os elváráshoz/vállaláshoz viszonyítjuk a ténylegesen védelemre fordított forrásokat, akkor nagyon látványossá válik, hogy ez a békeosztalék tulajdonképpen mekkora védelmi hátralékot hozott létre. Noha Nagy-Britannia és Franciaország általában meghaladta a 2%-os arányt, az európai „nagyok” közül Németország, Olaszország, Spanyolország csupán 1,1–1,5% között költöttek. Így a 2%-hoz képest Németország – 2023-as árfolyamon számolva – éves szinten 20 milliárd eurót, Spanyolország 10 milliárd eurót, Olaszország 8 milliárdot „spórolt meg” a védelmen. Ha tartották volna ezen belül a 20%-os modernizációs elvárást is, akkor 1990–2023 között Németország 230 milliárd, Olaszország 120 milliárd, Spanyolország 80 milliárd euróval többet fektetett volna be katonai képességeibe.⁷

Mit jelentene a védelmi kiadások 5%-os GDP-arányos szintje?

Donald Trump már a beiktatása előtt, 2024. december 20-án jelezte, hogy a transzatlanti kapcsolat jövője szempontjából alapvető elvárásnak tekinti, hogy az európai államok

⁷ Dorn, Florian (2024): *Defence Spending for Europe's Security – How Much Is Enough?* *Intereconomics*, 59(4), 204–209.

jelentősen megnöveljék katonai kiadásait: a jelenlegi 2%-ról a nemzeti össztermék 5%-áig.⁸ Ugyanezt az üzenetet küldte el a davosi gazdasági csúcstalálkozóra január 23-án.⁹ Az egy évtized (2014–2024) alatt nagy nehezen elért 2%-hoz képest ez drámaian nagy ugrás lenne. Viszonyításképpen: a hidegháború időszakában az akkori NATO-tagállamok átlagos védelmi kiadási szintje meghaladta a GDP 3%-át, és még az 1980-as években is Nagy-Britannia 5%-ot, az Egyesült Államok 6%-ot meghaladóan költött katonai célokra. A nyugat-európai hatalmak, Németország (NSZK), Franciaország, Spanyolország és Hollandia 3% körül költött. Ehhez képest a legkomolyabb katonai fenyegetést jelentő Oroszország az 1990-es évektől is tartotta átlagosan a GDP 3,5%-os szintjét, amit 2014 óta 4% fölé, majd a 2022-es eszkaláció nyomán 6% körüli szintre emelt (2. ábra).¹⁰

2. ábra: Egyes (jelenlegi) NATO-tagállamok védelmi kiadási trendjei a hidegháború időszakában és napjainkban a GDP arányában

Forrás: Dorn 2024: 205 alapján a szerző szerkesztése

A Military Balance+ adatbázis aktuális adatai alapján kalkulálva fel tudjuk mérni, nagyságrendileg mekkora összeget tenne ki a GDP 5%-át elérő védelmi költségvetés szövetségi szinten (1. táblázat).

⁸ Fisher, Lucy – Foy, Henry – Schwartz, Felicia: *Trump Wants 5% NATO Spending Target, Europe Told*. [online], 2024. 12. 20. Forrás: Financial Times [2025. 05. 24.].

⁹ Cingari, Piero: *Trump at Davos: NATO 5% Push, Tariff Warnings for Europe*. [online], 2025. 01. 23. Forrás: Euronews [2025. 05. 24.].

¹⁰ Forrás: Dorn 2024.

1. táblázat: Védelmi kiadási arányok, teljesítmények és többletforrások a NATO-ban a jelenlegi 2,6%-os, valamint a lehetséges 5%-os GDP-arányos szint mellett

A NATO-tagállamok teljes GDP-je 2024-ben	55 149 milliárd USD
A NATO-tagállamok teljes védelmi költségvetése 2024-ben	1436 milliárd USD
Ebből az Egyesült Államok	968 milliárd USD
Az Egyesült Államok aránya a NATO-n belül (2024)	67%
A védelmi kiadások aránya a nemzeti össztermékhez (GDP) mérve 2024-ben – NATO-átlag	2,6%

Védelmi költségvetés 2024-ben (a GDP 2,6%-a)	1436 milliárd USD
Védelmi költségvetés, ha a GDP 5%-ára emelnék	2757 milliárd USD
Többletforrás minden évben a GDP 5%-os arányában	1320 milliárd USD

Forrás: Military Balance+ 2025 alapján a szerző szerkesztése és számítása

A legfrissebb, 2024-es adatokkal kalkulálva a Donald Trump által felvetett 5%-os GDP-arány a NATO-tagállamok védelmi szektorait összességében 1320 milliárd dollár többletforráshoz juttatná. Viszonyításképpen: ez az összeg a 2024-es amerikai védelmi költségvetés 73%-át jelentené pluszban; avagy a nem amerikai NATO-tagállamok közös költségvetésének 2,8-szeresét.

Miközben év elején az európai gazdasági helyzetet látva még irreálisnak tűnt az 5%-os célkitűzés, egy hónappal a hágai NATO-csúcslélektől már felszínre kerültek azok a hangok, amelyek azt jelzik előre, hogy – perspektivikusan – ezt az igen ambiciózus célt is elfogadhatják a tagállamok. A csúcstalálkozó előkészítő találkozóinak és egyeztetéseinek nyomán Mark Rutte NATO-főtitkár már arról beszél, hogy Trump 5%-os elvárását úgy igyekeznek majd kielégíteni, hogy a tagállamok vállalják: a GDP 3,5%-át kitevő katonai költségvetés mellé további 1,5%-nyi egyéb, a biztonság szélesebb értelemben történő megerősítését célzó intézkedéseket finanszírozó költségvetést mozgósítanak majd.¹¹ Ebben olyan széles kategóriák is beletartozhatnak, mint a katonai mobilitás javítását szolgáló infrastruktúra-fejlesztések, a védelmi ipari kapacitások bővítése, a kettős felhasználású, de biztonsági relevanciával bíró kutatás-fejlesztés támogatása, az Ukrajnának nyújtott katonai támogatás, valamint a tagállamok ellenálló képességét (rezilienciáját) javító intézkedések finanszírozása és a terrorizmus elleni, belbiztonsági fellépés költségei is. Így tulajdonképpen a „kreatív könyvelés” számos lehetőséget biztosít arra, hogy a politikai kommunikáció szintjén megfeleljenek Donald Trump elvárásainak is, miközben valóban jelentősen több forrást fordítanak védelmi célokra.

Ezt segíti elő az Európai Unió *ReArm Europe 2030* programja is, amely egyrészt 150 milliárd euró uniós hitelkeretet biztosít a védelmi képességek fejlesztésére, másrészt 650 milliárd euró nagyságrendben forrásliberalizációt tesz lehetővé azért, hogy a GDP 1,5%-áig a védelmi kiadásokra fordított forrásokat nem számítják bele az EU (a maastrichti kritériumok nyomán érvényben lévő) 3%-os költségvetési hiánykorlátjába.¹² Alapvető

¹¹ *NATO's Rutte Says He Assumes Alliance Will Agree on 5% Spending Target.* [online], 2025. 05. 26. Forrás: Reuters [2025. 05. 25.].

¹² Gomez, Julian: *Readiness 2030: How Is Europe Planning to Rearm and Can It Afford It?* [online], 2025. 03. 26. Forrás: Euronews [2025. 05. 25.].

fontosságú, hogy ez a potenciális 650 milliárd euró nem uniós költségvetési forrás vagy hitel, hanem a tagállamoknak kell előteremteni, akár nemzeti hitelfelvétellel, ami viszont az államadósságot növeli. Érdemes megjegyezni azt is, hogy a „ReArm” nevet olasz és spanyol kezdeményezésre nem sokkal később „Readiness 2030” (készenlét) névre módosították,¹³ ami ugyancsak azt tükrözi, hogy az előteremtendő források felhasználási köre nem szűken vett katonai, hanem szélesen értelmezett védelmi és biztonsági célokat fog szolgálni, mert ezt a tagállamok könnyebben képesek előteremteni, illetve ide tudják csoportosítani – a valóságban és papíron egyaránt. Összességében tehát 2025-től a teljes NATO/EU szövetségi rendszer igyekszik növelni a biztonságra és védelemre fordított erőforrásokat, ami összhangban áll Donald Trump elvárásaival is. A GDP-arányos 5% elérése azonban csak hosszú távú célként, a következő évtizedre várható reálisan.

Mire lenne elegendő a többletforrás a GDP 5%-os szintje mellett?

Azzal kapcsolatban, hogy mire lenne elegendő ez a pluszforrás, ugyancsak a Military Balance+ adatbázisra támaszkodva alkothatunk képet. Láthattuk, hogy a 2024-es szövetségi GDP 5%-os szintjével kalkulálva 1320 milliárd dollár többletforrást használhatnának fel a NATO-tagállamok védelmi célokra. Ennek egy részét értelemszerűen működési-fenntartási költségekre különítenék el, egy részéből komoly katonai infrastruktúra-fejlesztési és mobilitási programokat lehetne megvalósítani, egy jelentős részét pedig személyi kiadásokra fordíthatnák. Ez utóbbi azért is fontos, mert akár a haderők létszámát akarják növelni az európai államok, akár a fegyveres erők versenyképességét kívánják fokozni a bérversenyben más szektorokkal szemben, mindkettő egyre több pénzt igényel. Erre is lenne elegendő forrás. Ami pedig a leglátványosabb elemet illeti: ha a 2024-es NATO-mutatót vesszük alapul, miszerint a tavalyi védelmi kiadások 32%-át költötték a tagállamok haditechnikai modernizációra és beszerzésekre, az 1320 milliárd dollár többletből 422,4 milliárd dollárt lehetne beszerzésekre fordítani – évente.

Ahhoz, hogy nagyságrendileg érzékeltessük, mire lenne elegendő 422,4 milliárd dollár, a Military Balance+ beszerzési információira támaszkodhatunk. Az adatbázis 2024 decemberében több friss, Európában releváns megrendelést is rögzített, köztük a 2. táblázatban feltüntetett hat eszköztípusra vonatkozókat.¹⁴ Ha mind a hat releváns eszközből egy komolyan vehető mennyiséget, száz darabot vásárolnánk, akkor annak összköltsége 34 752 milliárd dollárra rúgna.

¹³ Liboreiro, Jorge: *Brussels Rebrands 'Rearm Europe' Plan After Backlash From Leaders of Italy and Spain*. [online], 2025. 03. 21. Forrás: Euronews [2025. 05. 25.].

¹⁴ Fontos jelezni, hogy az itt közölt adatokat általános irányárként érdemes kezelni, mert az egyes haditechnikai eszközök, eszközrendszerek csomagára viszonylag széles spektrumon mozoghat attól függően, hogy a megrendelés mekkora mennyiségre vonatkozik, milyen kiegészítő elemeket, szolgáltatásokat tartalmaz, kapcsolódik-e hozzá valamilyen további ellentételezési (*offset*) megállapodás stb. Emellett az olyan keresleti piacok, mint amilyen most Európa, felfelé hajtják az árakat.

2. táblázat: Néhány haditechnikai eszköz aktuális beszerzési költségei egy, illetve száz egységre

Haditechnikai eszköz	Darab ár (millió dollár)	100 darab ára (milliárd dollár)
AHS Krab 155 mm-es önjáró löveg	22,20	2,22
Eurofighter Typhoon vadászbombázó repülőgép	173,20	17,32
Leopard 2A4	12,43	1,24
Leopard 2A8	23,64	2,36
MQ-9B Sky Guardian harci felderítő drón	103,30	10,33
KTO Rosomak gyalogsági harcjármű	12,75	1,275
Összesen	347,52	34,752

Forrás: The Military Balance+ 2025 alapján a szerző szerkesztése

Hasonló összevetést végezhetünk egy nagy európai fejlesztési igénnyel, a lég- és rakéta-védelemmel kapcsolatban. A 2022-ben létrehozott European Sky Shield kezdeményezés elemeit – rövid, közepes és nagy hatótávolságú radarokat, rakétakilövőket, elfogórakétákat és parancsnoki elemeket – német, amerikai és izraeli elemekből építenék ki, aminek költségét előzetesen is több száz milliárd dollárra teszik. Mégis, nagyságrendileg egy évnyi, a GDP 5%-ára emelt szövetséges védelmi költségvetésből ki lehetne gazdálkodni a rendszer kiépítésének költségét (habár technikai megvalósítása akkor is 5–10 éves időtartamot ölelné fel).

Értékelés

2024-ben a NATO-tagállamok többsége (17 tagállam) a 2–2,5%-os sávban költött, teljesítve a 2014-ben tett politikai kötelezettségvállalást. Az egyes tagállamok teljesítménye széles spektrumon szóródik (1. ábra), ahol 2024-ben Szlovénia, Olaszország, Spanyolország, Belgium és Kanada még a 1,5%-ot sem érte el. Ehhez képest Olaszország 2028-ra, Spanyolország 2029-re, Belgium 2035-re ígérte a 2% elérését, Szlovénia nem is jelölt meg ilyen célt, míg Kanada Trumpra reagálva 2025 márciusában hozta előre a 2% elérését 2027-re.¹⁵ A júniusi hágai csúcstalálkozón döntés születhet a 2%-os szövetségi célkitűzés jelentős megemeléséről. Minél magasabb költségvetési célról beszélünk, annál nehezebb lesz elérni a konszenzusos döntést a NATO-tagállamok körében. Mégis, ha a Trump-hatás miatt és a romló európai biztonsági környezetre reagálva a tagállamok elköteleződnek az 5%-os távlati cél mellett, akkor azt sokan csak szélesebb funkcionális spektrumon tudják majd „kreatív könyveléssel” megoldani. De még így is kulcskérdés lesz, hogy a védelmi beszerzések, a modernizáció és a védelmi ipar fejlesztésének forrásigényét – elsősorban hitelből – elő tudják-e teremteni.

Ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy azok az országok, amelyek 2022 óta az orosz–ukrán háború miatt érzékelt katonai fenyegetés hatására dinamikusan megemelték kiadásait – és lendületesen bővítik katonai képességeiket, valamint haderőik aktív és tartalékos létszámát –, már most is 3% körül vagy afölött költenek (a baltiak és a lengyelek). Nem

¹⁵ Burke, Ashley: *Defense Minister Accelerates 2% NATO Spending Timeline to 2027 Amid Pressure From Trump*. [online], 2025. 01. 24. Forrás: CBC [2025. 05. 25.]. A NATO-tagállamok költségvetési vállalásait lásd Csiki Varga et al. 2024: 14–17.

véletlen, hogy Lengyelország, Litvánia és Észtország Donald Trump 5%-os javaslatától már 2025 elején sem jött zavarba: Donald Tusk egyenesen üdvözölte azt,¹⁶ rámutatva, hogy Európa önvédelme szempontjából ez nélkülözhetetlen, míg a baltiak néhány nap alatt beálltak a sorba, és jelezték, hogy készek a további növelésre.¹⁷ Ennek oka az, hogy ezek az országok védelmük egyik alapvető elemének tekintik az Egyesült Államok védelmi garanciáit a NATO kollektív védelme és a kétoldalú kapcsolatok alapján, ezért még az esélyét sem akarják megadni annak, hogy Trump kritikáinak alanyává váljanak.

Érdemes azt is szem előtt tartani, hogy a katonai kiadások növelése nem csupán a transzatlanti kapcsolat gazdasági pillérének része és a politikai viták tárgya, hanem konkrét, Európára – ezen belül hangsúlyosan a NATO keleti tagállamaira – vonatkozó védelmi tervezési hiányosságok táplálják azt. A NATO 2022-ben elfogadott új Stratégiai Koncepciója nyomán 2023-ban frissítették a szövetség regionális védelmi terveit, például a balti, a közép-európai és a fekete-tengeri hadszíntérre is.¹⁸ Ahogy a hadművelati tervezés előrehaladt, láthatóvá váltak a hiányosságok az élőrő és a haditechnikai eszközök tekintetében. Emellett az orosz–ukrán háború tapasztalatai olyan problémákra is rávilágítottak, mint az európai államok hiányosságai a lég- és rakétavédelem terén. Jelenleg az európai védelmi képességek mind a minőség (egyes fejlett fegyverrendszerek és támogató képességek rendelkezésre állása), mind a mennyiség (egy elhúzódó, magas intenzitású konfliktus megvívásához szükséges haditechnikai eszközök és hadianyagkészletek rendelkezésre állása) terén erősen hiányosak. E hiányok pótlása lenne a védelmi kiadásnövelés legfontosabb célja.

Felhasznált irodalom

- Burke, Ashley: *Defense Minister Accelerates 2% NATO Spending Timeline to 2027 Amid Pressure From Trump*. [online], 2025. 01. 24. Forrás: CBC [2025. 05. 25.].
- Carroll, Michael D.: *Two NATO Allies Commit to 5% Defense Spending Amid Trump Pressure: Report*. [online], 2025. 01. 27. Forrás: Newsweek [2025. 05. 27.].
- Cingari, Piero: *Trump at Davos: NATO 5% Push, Tariff Warnings for Europe*. [online], 2025. 01. 23. Forrás: Euronews [2025. 05. 24.].
- Colchester, Max – Luhnnow, David – Pancevski, Bojan: *Alarm Grows Over Weakened Militaries and Empty Arsenals in Europe*. [online], 2023. 12. 11. Forrás: The Wall Street Journal [2025. 05. 24.].
- Csiki Tamás – Tálás Péter – Varga Gergely (2014): A NATO walesi csúcstalálkozójának napirendje és értékelése. *Nemzet és Biztonság*, 7(4), 112–128. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/neb/article/view/4129>
- Csiki Varga, Tamás (2024): Reinforcing European Defense Industry for Times of Great Power Conflicts. In Zombory, Katarzyna – Szilágyi, János Ede (szerk.): *Shielding Europe with the Common Security and Defence Policy. Studies of the Central European Professors' Network*. Miskolc–Budapest Central European Academic Publishing, 73–108. Online: https://doi.org/10.54237/profnet.2024.zkjeszcodf_2

¹⁶ *Europe Should Welcome Trump's NATO Spending Call, Says Poland's Tusk*. [online], 2025. 01. 22. Forrás: Reuters [2025. 05. 25.].

¹⁷ Carroll, Michael D.: *Two NATO Allies Commit to 5% Defense Spending Amid Trump Pressure: Report*. [online], 2025. 01. 27. Forrás: Newsweek [2025. 05. 27.].

¹⁸ Tálás Péter (2024): A NATO washingtoni csúcstalálkozójának eredményeiről. *SVKI Elemzések*, (13), 1–10.

- Csiki Varga Tamás et al. (2024): Az észak-amerikai és európai regionális védelmi kiadások elemzése – Trendek és tanulságok. *SVKI Elemzések*, (17), 1–18. Online: https://jli.uni-nke.hu/document/jli-uni-nke-hu/JLL_SVKP_Elemz%C3%A9sek_2024_17.pdf
- Defence Expenditure of NATO Countries, 2014–2024*. [online], 2024. 06. 12. Forrás: NATO [2025. 05. 24.].
- Dorn, Florian (2024): Defence Spending for Europe's Security – How Much Is Enough? *Intereconomics*, 59(4), 204–209. Online: <https://doi.org/10.2478/ie-2024-0042>
- Europe Should Welcome Trump's NATO Spending Call, Says Poland's Tusk*. [online], 2025. 01. 22. Forrás: Reuters [2025. 05. 25.].
- Fisher, Lucy – Foy, Henry – Schwartz, Felicia: *Trump Wants 5% NATO Spending Target, Europe Told*. [online], 2024. 12. 20. Forrás: Financial Times [2025. 05. 24.].
- Gomez, Julian: *Readiness 2030: How Is Europe Planning to Rearm and Can It Afford It?* [online], 2025. 03. 26. Forrás: Euronews [2025. 05. 25.].
- Grylls, George: *British Army's Ammunition Would Last for Only a Week of War, Says Royal United Services Institute*. [online], 2022. 12. 02. Forrás: The Times [2025. 05. 24.].
- Liboreiro, Jorge: *Brussels Rebrands 'Rearm Europe' Plan After Backlash From Leaders of Italy and Spain*. [online], 2025. 03. 21. Forrás: Euronews [2025. 05. 25.].
- NATO's Rutte Says He Assumes Alliance Will Agree on 5% Spending Target*. [online], 2025. 05. 26. Forrás: Reuters [2025. 05. 25.].
- Tálas Péter (2024): *A NATO washingtoni csúcstalálkozójának eredményeiről*. *SVKI Elemzések*, (13), 1–10. *The Military Balance+*. [online], 2025. Forrás: International Institute for Strategic Studies [2025. 05. 25.].